

دلیل علمے غسل واجب:

طبق شریعت اسلام فردی که جنب شده برای انجام اعمالی که نیاز به طهارت دارد واجب است غسل نماید. این که چرا اسلام دستور می دهد به هنگام جنب شدن، تمام بدن را بشویید آنهم با کیفیت مخصوص، این که اگر مقصود پاکیزگی است چرا دوش گرفتن معمولی کفایت نمی کند؟ در پاسخ باید متذکر شویم که علت شرعی وجوب غسل باین کیفیت، دستور دین است ولی در زیر، چند حکمت غسل جنابت را برمی شمیریم:

اطاعت امر الهی:

حکمت اصلی غسل کردن به طور کلی با این کیفیت خاص، اطاعت امر الهی است که باعث تقویت روحیه عبودیت و بندگی در فرد مسلمان شده و او را از این طریق به خدای خویش نزدیک می گردد. حکمت غسل کردن فقط یک نطفه بدنی نیست؛ بلکه غسل، یک عمل عبادی است که با ویژگی های عبادی آن (مانند نیت و انجام عمل برای رضای خدا) باعث می شود که دل، متوجه خدا شود. از این رو نباید آن را با یک نظافت ظاهری صرف، یکسان دانست.

طهارت معنوی:

در خصوص غسل جنابت حتی اگر بخواهیم به جنبه پاک سازی آن هم توجه کنیم، هدف از غسل جنابت، پاک سازی نوعی آلودگی روحی است که روش طهارت آن، توسط دین (که متصدی بیان روش های ارتباط و تاثیر گذاری معنوی و روحانی است) بدین گونه آموزش داده شده است و گرنه باید شستن موضع نا پاک، برای طهارت کافی می بود. هم چنان که خداوند متعال، پس از بیان غسل، وضو و تیمم، می فرماید؛ راز این دستور آن است که شما طاهر شوید «ولکن یرید لیطهرکم؛ ولیکن خدا می خواهد شما را پاک کند».

تا انسان طاهر نشود به خدایی که طیب است نمی رسد و این طهارت، محبوب ذات حق است که در قرآن فرموده است؛ «...والله یحب المطهرین؛ و خدا کسانی را که خواهان پاکی اند دوست دارد». وقتی انسان اندکی در مسئله ی طهارت تأمل کند به این نتیجه می رسد؛ خدایی که این قدر در مورد مسئله طهارت تأکید دارد و به پاکیزگی لباسی که بر تن است و پوستی که بمنزله قشری برای حقیقت انسان است اهمیت می دهد یقیناً به طهارت قلب، بی توجه نبوده و به پاکیزگی باطن از آلودگی ها و کثافت های معنوی که قابل قیاس با کثافات ظاهری نیست اهمیت ویژه می دهد.

پس آنچه از طهارت مراد است نه فقط طهارت ظاهری بلکه در حقیقت طهارت معنوی است و شاهد این ادعا آنکه خداوند در مورد تیمم نیز فرموده؛ «ولکن یرید لیطهرکم». خاک که باعث تطهیر ظاهر نیست بلکه آنچه مراد است تطهیر انسان از خبائث اخلاقی، تکبر، عجب و غیره است.

تعدیل اعصاب سمپاتیک:

از سوی دیگر، انزال، یک عمل موضعی نیست (مانند بول و سایر زوائد) به دلیل این که اثر آن در تمام بدن، آشکار می گردد و تمام سلول های بدن، به دنبال خروج آن در یک حالت سستی مخصوص فرو می روند و این خود نشانه تأثیر آن بر روی تمام اجزاء بدن است.

طبق تحقیقات دانشمندان، در بدن انسان، دو سلسله اعصاب نباتی وجود دارد که تمام فعالیت های بدن را کنترل می کند: اعصاب سمپاتیک و اعصاب پاراسمپاتیک.

این دو رشته اعصاب در سرا سر بدن انسان گسترده است. وظیفه اعصاب سمپاتیک، تند کردن و وظیفه اعصاب پاراسمپاتیک، کند کردن فعالیت دستگاه های مختلف بدن است.

گاهی جریان هایی در بدن رخ می دهد که این تعادل را به هم می زند؛ از جمله آن ها حالت ارگاسم (اوج لذت جنسی) است که معمولاً مقارن با انزال صورت می گیرد.

از اموری که می تواند اعصاب سمپاتیک را به کار وادارد و تعادل از دست رفته را تأمین کند، تماس آب با بدن است و از آنجا که تأثیر ارگاسم روی تمام اعضای بدن به طور محسوس دیده می شود، دستور داده شده که بعد از جماع، تمام بدن با آب، شسته شود.

رعایت بهداشت:

غسل جنابت یک دستوراسلامی برای پاک نگه داشتن بدن و رعایت بهداشت، در طول زندگی است. همواره افرادی از نظافت خود غافل می شوند ولی این حکم اسلامی آنان را وادار می کند که در فاصله های مختلف، خود را شست و شو دهند و بدن خود را پاک نگه دارند.

نتیجه گیری:

البته موارد یاد شده، تنها به عنوان حکمت و فلسفه غسل به شمار می آید و به هیچ وجه، ملاک اصلی وجوب غسل نیست؛ چه اینکه غسل، یک واجب تعبدی است و نیاز به قصد قربت دارد. از این رو کسی که تازه بدن خود را شسته ولی اگر این حالت از او سر بزند، باز باید غسل را انجام دهد.

غسل جنابت

به واسطه بیرون آمدن مایع منی، چه در خواب باشد یا در بیداری، کم باشد یا زیاد، با شهوت باشد یا بیهوشی، با اختیار باشد یا بی اختیار، انسان جنب می شود و باید غسل جنابت انجام دهد.

در حال جنابت نماز و روزه و موارد دیگر تا وقتی غسل جنابت انجام نداده است، بر انسان حرام می شود و باید از انجام آنها خودداری کرد.

غسل جنابت را به دو صورت ترتیبی و ارتماسی می توانیم انجام دهیم. در اینجا آموزش صحیح غسل ترتیبی و را که بیشتر مورد استفاده است به همراه احکام مربوط به آن را برای شما به صورت عملی در قالب تصاویر زیر نمایش داده میشود.

سؤال 1_ چه چیزهایی باعث غسل جنابت می شود؟

جواب — از سان با دو چیز جنب می شود: 1_ جماع یعنی نزدیکی و مقاربت 2_ بیرون آمدن منی چه در خواب

باشد یا در بیداری، کم باشد یا زیاد، با شهوت باشد یا بی شهوت، با اختیار باشد یا بی اختیار.

س 2_ اگر رطوبتی از انسان خارج شد در چه صورت حکم منی را دارد؟

ج - اگر رطوبتی از انسان خارج شود و نداند منی است یا بول و یا غیر آن چنانچه با شهوت و جستن بیرون آمده و بعد از بیرون آمدن بدن سست شود آن رطوبت حکم منی را دارد.

س 3 اگر رطوبتی از انسان خارج شود و آثار سه گانه منی را نداشت چه حکمی دارد؟

ج - اگر هیچ یک از آن سه نشانه یا بعضی از آنها را نداشته باشد حکم منی ندارد.

س 4 آیا وجود نشانهای سه گانه در مورد شخص بیمار نیز باید رعایت شود؟

ج — در بیمار لازم نیست آن آب با جستن بیرون آمده باشد بلکه اگر با شهوت بیرون آید و در موقع بیرون آمدن بدن سست شود در حکم منی است.

س 5 اگر از مردی که بیمار نیست آبی خارج شود که یکی از سه نشانه ای را که گفته شد نداشته باشد، چه وظیفه ای دارد؟

ج — اگر یکی از نشانه های گفته شده را داشته باشد و نداند نشانه های دیگر را داشته یا نه چنانچه پیش از بیرون آمدن آن آب و وضو داشته همان وضو کافی خواهد بود و اگر وضو نداشته فقط باید وضو بگیرد و احتیاط مستحب است که غسل هم انجام دهد.

س 6 چه چیزی بعد از بیرون آمدن منی مستحب است؟

ج - مستحب است بول کند.

س 7 اگر بعد از خروج منی بول نکند چه محذوری برای شخص پیش می آید؟

ج - اگر بول نکند بعد از غسل رطوبتی از او بیرون آید که نداند منی است یا رطوبت دیگر حکم منی دارد.

س 8 در چه صورتی انسان جنب می شود و غسل بر او واجب می گردد؟

ج — اگر انسان جماع کند و به اندازه ختنه گاه یا بیشتر داخل شود، در زن باشد یا در مرد در قبل باشد یا دبر، بالغ باشد یا نابالغ اگر چه منی بیرون نیاید هر دو جنب می شوند.

س 9_ وظیفه کسی که شک دارد به اندازه ختنه گاه داخل شده یا نه چیست؟

ج - غسل بر او واجب نیست.

س 10_ اگر حیوانی را وطی کند چه وظیفه ای متوجه اوست؟

ج - اگر حیوانی را وطی کند یعنی با او نزدیکی نماید و منی از او بیرون آید غسل تنها کافی است.

س 11_ اگر بعد از وطی منی بیرون نیاید چه وظیفه ای دارد؟

ج - چنانچه پیش از وطی وضو داشته باشد غسل تنها کافی است و اگر وضو نداشته باشد بنا بر احتیاط واجب بعد از غسل وضو نیز بگیرد.

س 12_ اگر منی از جای خود حرکت کند و بیرون نیاید چه تکلیفی داریم؟

ج — اگر منی از جای خود حرکت کند و بیرون نیاید یا انسان شک کند منی از او بیرون آمده یا نه غسل بر او واجب نیست.

س 13_ کسی که نمی تواند غسل کند چه وظیفه ای دارد؟

ج — کسی که نمی تواند غسل کند ولی تیمم برایش ممکن است بعد از داخل شدن وقت نماز نیز می تواند با همسر خود نزدیکی کند.

س 14_ اگر در لباس خود منی ببیند و بداند از خود اوست چه وظیفه ای متوجه اوست؟

ج - اگر در لباس خود منی ببیند و بداند از خود اوست و برای آن غسل نکرده باید غسل کند.

س 15_ نمازهایی که بعد از بیرون آمدن منی خوانده چه حکمی دارد؟

ج - تنها نمازهایی را که یقین دارد بعد از بیرون آمدن آن منی خوانده قضا کند.

س 16_ حکم نمازهایی که احتمال می دهد بعد از بیرون آمدن منی خوانده چیست؟

ج - لازم نیست قضا کند.

چیزهایی که بر جنب حرام است

س 17_ چند چیز بر جنب حرام است؟

ج - بر جنب پنج چیز حرام است.

س 18_ مورد اولی که بر جنب حرام است چه می باشد؟

ج — رساندن جایی از بدن به خط قرآن یا به اسم خدا و همچنین اسم پیامبران امامان و حضرت زهرا سلام الله

علیهم اجمعین بنا بر احتیاط واجب.

س 19_ دومین موردی که بر جنب حرام است کدام می باشد؟

ج - رفتن در مسجد الحرام و مسجد پیامبر اگر چه از یک درب داخل و از درب دیگر خارج شود.

س 20_ مورد سومی که بر جنب حرام است کدام می باشد؟

ج - توقف در مساجد دیگر و همچنین حرم امامان ولی اگر از یک درب داخل و از درب دیگر خارج شود یا برای

برداشتن چیزی برود اشکال ندارد.

س 21_ چهارمین موردی که بر جنب حرام می باشد کدام است؟

ج - داخل شدن در مسجد به قصد گذاشتن چیزی در آن بلکه بنا بر احتیاط واجب گذاشتن چیزی در آن اگر چه بدون داخل شدن نیز باشد حرام است.

س 22_ پنجمین موردی که بر جنب حرام می باشد چیست؟

ج - خواندن سوره ای که سجده واجب دارد.

س 23_ کدام سوره ها سجده واجب دارند؟

ج - 1_ سوره سی و دوم قرآن یعنی سوره سجده 2_ سوره چهل و یکم یعنی سوره فصلت 3_ سوره پنجاه و سوم یعنی سوره النجم 4_ سوره نود و ششم یعنی سوره العلق. بنا بر احتیاط اگر یک حرف از این چهار سوره را نیز بخواند حرام است.

چیزهایی که بر جنب مکروه است

س 24_ چند چیز بر جنب مکروه است؟

ج - بر جنب نه چیز مکروه است.

س 25_ مورد اول و دوم که بر جنب مکروه می باشد کدام است؟

ج - خوردن و آشامیدن ولی اگر وضو بگیرد یا دستها را بشوید مکروه نیست.

س 26_ سومین موردی که بر جنب مکروه است چیست؟

ج - خواندن بیشتر از هفت آیه از سوره هایی که سجده واجب ندارد.

س 27_ موارد چهارم و پنجم که بر جنب مکروه می باشد، کدام است؟

ج - رساندن جایی از بدن به جلد، حاشیه و بین خطهای قرآن (نیز) همراه داشتن قرآن.

س 28_ ششمین موردی که بر جنب مکروه است کدام می باشد؟

ج - خوابیدن ولی با وضو بگیرد یا به جهت نداشتن آب به جای غسل تیمم کند مکروه نیست.

س 29_ سه مورد باقیمانده که بر جنب مکروه می باشد، کدام است؟

ج - خضاب کردن به حنا و مانند آن - مالیدن روغن به بدن - جماع کردن بعد از محتلم شدن (محتلم شدن یعنی بیرون آمدن منی در خواب).

چندمسأله

س 30_ غسل جنابت چه حکمی دارد؟

ج - غسل جنابت به خودی خود مستحب است ولی برای خواندن نماز و مانند آن واجب می باشد.

س 31_ برای چه چیزهایی غسل جنابت لازم نیست؟

ج — برای نماز میت سجده شکر و سجده های واجب قرآن غسل جنابت لازم نیست. اگر چه برای نماز میت احتیاط مستحب است.

س 32_ آیا نیت استحباب یا وجوب برای غسل جنابت لازم نیست؟

ج — لازم نیست در وقت غسل نیت کند که غسل واجب یا مستحب می کند بلکه اگر فقط به قصد قربت یعنی انجام فرمان خدا غسل کند کافی است.

س 33_ حکم غسل کسی که یقین کند وقت نماز شده و نیت غسل واجب کند بعداً معلوم شود که پیش از وقت

غسل کرده چیست؟

ج - غسل او صحیح است.

س 34_ غسل واجب یا مستحب را به چند صورت می توان انجام داد؟

ج - به دو صورت 1_ ترتیبی 2_ اتماسی.

غسل ترتیبی

س 35_ غسل ترتیبی را چگونه باید انجام دهد؟

ج — در غسل ترتیبی باید به نیت غسل اول سر و گردن بعد طرف راست بعد طرف چپ بدن را بشوید ولو به

اینکه تمام بدن زیر آب باشد کلاً زیر آب دوش باشد و ابتدا به نیت غسل سر و گردن و بعد طرف راست و بعد

طرف چپ تماماً شسته شود.

س 36_ اگر عمداً یا از روی فراموشی یا بر اثر ندانستن مساله به ترتیب عمل نکند غسلش چه حکمی دارد؟

ج — چنانچه با مثل ظرف یا مشت آب غسل کرده باشد و ترتیب را رعایت نکرده باشد غسل او باطل است و چنانچه ظرف چپ را مقدم داشته بنا بر احتیاط مستحب دوباره غسل کند.

س 37_ عدم ترتیب در کجا بعید نیست؟

ج - اگر زیر باران یا دوش و مانند آن غسل کرده باشد عدم لزوم ترتیب بعید نمی باشد گر چه احوط است.

س 38_ ناف و عورت را در غسل چگونه باید شست؟

ج — بنا بر احتیاط نصف ناف و نصف عورت را باید با طرف راست بدن و نصف دیگر را با طرف چپ بشوید. اگر چه بعید نیست کفایت شستن کل ناف و کل عورت با احدالطرفین و بهتر است تمام ناف و عورت با هر دو طرف شسته شود.

س 39_ برای آنکه یقین هر سه قسمت یعنی سر و گردن، طرف راست و طرف چپ کاملاً غسل داده شده چگونه باید عمل کند؟

ج — هر قسمتی را که می شوید مقداری از قسمتهای دیگر را نیز با آن قسمت بشوید بلکه بنا بر احتیاط احوط مستحب است طرف راست گردن را با طرف راست بدن و طرف چپ گردن را با طرف چپ بدن نیز بشوید.

س 40_ اگر بعد از غسل بفهمد جایی از بدن را نشسته اما نمی داند کدام قسمت است، چه وظیفه ای دارد؟
ج - دوباره غسل کند.

س 41_ اگر بعد از غسل بفهمد مقداری از بدن را نشسته چگونه باید غسل را تکمیل کند؟

ج — چنانچه از طرف چپ باشد شستن همان مقدار کافی است و لازم نیست دوباره غسل کند و اگر از طرف راست باشد احتیاط مستحب آن است که بعد از شستن آن مقدار دوباره طرف چپ را بشوید.

س 42_ اگر قسمت نشسته نشده از سر و گردن باشد چه حکمی متوجه اوست؟

ج - اگر از سر و گردن باشد باید بعد از شستن آن مقدار دوباره طرف راست و بعد طرف چپ را بشوید.

س 43_ اگر غسل به وسیله آب باران و دوش و مانند اینها باشد مقدار نشسته چه حکمی پیدا می کند؟

ج - اگر غسل زیر باران و دوش و مانند اینها باشد معلوم نیست شستن اعضاء بعدی لازم باشد.

س 44_ اگر پیش از تمام شدن غسل در شستن مقداری از طرف چپ شک کند چه تکلیفی دارد؟

ج - شستن همان مقدار کافی است.

س 45_ اگر پیش از تمام شدن غسل در شستن مقداری از طرف راست شک کند چه وظیفه ای دارد؟

ج - بنا بر احتیاط مستحب بعد از شستن آن مقدار طرف چپ را نیز بشوید.

س 46_ اگر در شستن مقداری از سر و گردن شک کند وظیفه اش چیست؟

ج - بنا بر احتیاط مستحب بعد از شستن آن مقدار دوباره طرف راست و طرف چپ را بشوید.

غسل ارتماسی

س 47_ غسل ارتماسی را چگونه باید انجام داد؟

ج — باید آب در یک لحظه عرفی تمام بدن را بگیرد پس اگر به نیت غسل ارتماسی در آب فرو رود چنانچه پای او روی زمین باشد باید آن را از زمین بلند کند.

س 48_ در غسل ارتماسی چگونه باید نیت نمود؟

ج — لازم نیست هنگامی نیت کند که مقداری از بدن بیرون آب باشد. بلکه اگر تمام بدن زیر آب باشد می تواند نیت کند.

س 49_ اگر بعد از غسل ارتماسی بفهمد به مقداری از بدن آب نرسیده چه وظیفه ای متوجه اوست؟

ج — اگر بعد از غسل ارتماسی بفهمد به مقداری از بدن آب نرسیده چه جای آن را بداند یا نداند بنا بر احتیاط واجب باید دوباره غسل کند.

س 50_ اگر برای غسل ترتیبی وقت نداشت اما برای ارتماسی وقت داشت چه تکلیفی دارد؟

ج - باید غسل ارتماسی کند.

س 51_ چه کسانی نمی توانند غسل ارتماسی کنند؟

ج — کسی که روزه واجب گرفته یا برای حج و یا عمره احرام بسته است نمی تواند غسل ارتماسی کند ولی اگر از روی فراموشی غسل کند صحیح است.

روش غسل ترتیبی

۱. نیت
۲. پاک کردن بدن
۳. شستن سر و گردن
۴. شستن سمت راست بدن
۵. شستن سمت چپ بدن

توجه:

بهرتر است موقع شستن هر قسمتی، کمی از قسمت دیگر نیز شسته شود.

روش غسل ارتماسی

۱. همه بدن با هم یک جا زیر آب برود.
۲. قبل از رفتن به زیر آب و یا در زیر آب نیت غسل بکند.
۳. مانعی در بدن نباشد که باعث نرسیدن آب به بدن باشد.

✓ **سوال:** آیا قبل از غسل جنابت،

باید چربی کرم بهداشتی و عطری، از

روی بدن برطرف کرد؟

احکام غسل

✓ **پاسخ:**

در غسل لازم است که موانع رسیدن آب به بدن، برطرف شود.

چیزی را که مانع رسیدن آب به بدن است، باید برطرف کند و اگر پیش از آن که یقین کند

برطرف شده، غسل نماید، غسل او باطل است.

در نتیجه؛ اگر چربی کرم بهداشتی به حدی باشد که مانع رسیدن آب به پوست بدن شود

باید قبل از وضو یا غسل برطرف شود.

اما اگر چربی به حدی نباشد که مانع رسیدن آب به پوست بدن شود، برطرف کردن آن لازم

نیست.

اگر خانمی در زمان حیض، جنب شود باید غسل جنابت را انجام دهد. آیا می توان به نیت همه آنها يك غسل به جا آورد؟

آیت الله خامنه ای: غسل جنابت در حال حیض صحیح نیست بنابراین غسل جنابت در ایام حیض واجب نیست ولی بعد از اتمام حیض واجب است غسل جنابت را به جا آورد.
آیات عظام مکارم شیرازی، فاضل لنکرانی (ره)، آیت الله سیستانی و آیت الله بهجت (ره):
انجام غسل جنابت در حال حیض صحیح است و با غسل جنابت، از جنابت پاك می شود ولی تا زمانی که حیض ادامه داشته باشد و غسل حیض نکرده از حیض پاك نمی شود.
نکته: در صورت وجوب دو غسل حیض و جنابت، اگر بخواهند هر يك را جدا به جا آورند، یکی بر دیگری اولویت ندارد و فرقی ندارد که کدام را جلوتر انجام دهند.

جامعه مجازی بانوی ایرانی
www.BANOO.ir

رسالة الخامسة

فقه واحكام

احكام غسل

سوال: در هنگام غسل چه جاهایی از بدن لازم است حتما شسته شود؟

پاسخ: باید آب به تمام سطح بیرونی (خارجی) که ظاهر است و دیده می شود برسد.

اگر در غسل به اندازه سر مویی از بدن نشسته بماند، غسل باطل است، ولی شستن جاهایی از بدن که دیده نمی شود، مثل توی گوش و بینی، واجب نیست جایی را که شک دارد از ظاهر بدن است یا از باطن آن، شستن آن لازم نیست، ولی احتیاط در شستن است

اگر سوراخ جای گوشواره و مانند آن به قدری گشاد باشد که داخل آن دیده شود، باید آن را شست و اگر دیده نشود شستن داخل آن لازم نیست

آیا دست کشیدن و خشک بودن

بدن، در غسل ترتیبی لازم است؟

✓ پاسخ:

* در غسل لازم است آب به پوست بدن برسد، پس اگر بدون دست مالیدن، آب به تمام بدن برسد نیازی به دست مالیدن نیست.

* خیس بودن در غسل اشکالی ندارد ولی باید آب به نیت غسل بر روی اعضای غسل ریخته شود یعنی بعد از استحمام آب را روی سر و گردن به نیت غسل بریزید بعد طرف راست بدن آنهم به نیت غسل و بعد طرف چپ بدن به نیت غسل آب ریخته شود و شسته شود.

